

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

29.01.2019

Atzinums Nr. 4-03/2

Par tematiskā plānojuma “Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija” Vides pārskatu

2019. gada 10. janvārī Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk - Birojs) ir iesniegts tematiskā plānojuma “Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija” (turpmāk – Tematiskais plānojums) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) vides pārskats (turpmāk - Vides pārskats). SIVN veica un Vides pārskatu sagatavoja SIA “Reģionālie projekti” (turpmāk - Izstrādātāja).

Likuma „*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23.⁵ panta (6) daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par vides pārskatu, ņemot vērā vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23. pieci prim panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumenta apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 „*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” IV nodaļas „*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” (turpmāk – Noteikumi Nr.157) 8.punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Plānošanas dokumenta galvenie mērķi un risinājumi

1.1. Vides pārskatā ietverta informācija par Tematiskā plānojuma un tā ietekmes novērtēšanas mērķiem, ar Tematiskā plānojuma īstenošanu saistītajiem risinājumiem, kā arī vides problēmām un ietekmes aspektiem, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti.

1.2. Izvērtējis Vides pārskatā ietvērto informāciju par Tematiskā plānojuma ieceri, Birojs konstatē, ka SIVN procedūra Tematiskā plānojuma izstrādei tika veikta saskaņā ar

Novērtējuma likuma un Noteikumos Nr.157 II daļā noteiktajām prasībām. Vides pārskats sagatavots SIVN procedūras ietvaros, kas balstās uz Valmieras pilsētas esošās situācijas raksturojumu un Tematiskā plānojuma attīstības virzieniem. SIVN veikti papildinājumi pēc tā nodošanas publiskajai apspriešanai un Tematiskā plānojuma 2. redakcijas sagatavošanas posmā. SIVN tika veikts, lai novērstu vai pēc iespējas samazinātu Tematiskā plānojuma paredzēto risinājumu iespējamo negatīvo ietekmi uz vidi.

1.3. Atbilstoši Vides pārskatā norādītajam plānošanas dokumenta mērķis ir izvērtēt esošo Valmieras pilsētas transporta infrastruktūru, identificēt problēmas, izstrādāt iespējamo attīstības koncepciju, izvirzot un definējot sasniedzamos mērķus, kā arī uzdevumus mērķu sasniegšanai. Veicot SIVN, ir izmantotas šādas metodes: 1) vērtēta esošā vides stāvokļa situācija Valmieras pilsētā; 2) analīze veikta, pamatojoties uz informāciju par dabas apstākļiem, gaisa, ūdens kvalitāti u.c., kas iekļauta pilsētas teritorijas attīstības plānošanas dokumentos, kā arī izmantojot vides monitoringa datu analīzi un valsts statistikas atskaitēs pieejamos datus; 3) vērtēta bioloģiskā daudzveidība, to aizsardzība un saglabāšana; 4) analizētas ietekmes uz vidi (tiešās, netiešās, īslaicīgās, ilglaicīgās) un 5) veikts paredzēto izmaiņu un iespējamās ietekmes novērtējums. Novērtējis iesniegto Vides pārskatu, Birojs konstatē:

1.3.1. Lai gan SIVN tiek veikts, lai novērstu vai pēc iespējas samazinātu Tematiskā plānojuma paredzēto risinājumu iespējamo negatīvo ietekmi uz vidi, tomēr galvenā uzmanība šajā gadījumā SIVN izstrādē ir veltīta esošās situācijas un transporta infrastruktūras izpētei atbilstoši plānošanas dokumentu paredzētajām rīcībām un uzdevumiem, bet ne autotransporta un velotransporta infrastruktūras turpmākajai attīstībai atbilstoši konkrētiem investīciju projektiem, lai gan Tematiskā plānojuma stratēģiskajā daļā ir atspoguļoti uzstādījumi, ko Valmieras pilsētas pašvaldība plāno sasniegt tuvāko 7-10 gadu laikā, sasaistot satiksmes plānošanas jomā noteiktos mērķus ar citiem attīstības plānošanas dokumentiem, t.sk. arī Valmieras pilsētas teritorijas plānojumu (no 2017. gada) un Valmieras pilsētas attīstības programmu 2015.-2020. gadam.

1.3.2. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7. punktu un Noteikumu Nr.157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumenta un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumenta mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu. Konkrētajā gadījumā Vides pārskats ir salīdzinoši vispārīgs, ietekmes aspektu novērtējums nesniedz pietiekoši detalizētu informāciju labāka regulējuma pieņemšanai, lai gan Tematiskā plānojuma stratēģiskajā daļā ir atspoguļoti arī konkrētāki risinājumi (piemēram, ir izstrādātas kartes: attēls 9.5. *Plānotās ielu kategorijas un satiksmes nomierinošie pasākumi*, attēls 9.10. *Esošo un projektēto rotācijas apļu vietas un luksofora vietas* un attēls 9.12 *Veloinfrastruktūras plānotā attīstība*, kur attiecīgajās kartēs ir norādītas gan perspektīvās ielas, gan plānotās rotācijas apļu vietas un luksofora vietas, gan attēlota plānotā veloinfrastruktūras attīstība), kuriem iespējamās attīstības scenārijus un to ietekmes Vides pārskatā varētu arī novērtēt sasaistot ar konkrēto izvēlēto teritoriju.

1.3.3. Vides pārskatā šobrīd kā vienīgā alternatīva apskatīta "0" alternatīva, kad tiek saglabāta esošā situācija un virzība uz Tematiskā plāna vīziju, noteiktajiem mērķiem nenotiek kopumā, un pilsētā tiek īstenoti atsevišķi vai daļa plānoto pasākumu citu plānošanas dokumentu ietvaros. Vides pārskatā sniegts skaidrojums, ka vairāku alternatīvu scenāriji nav paredzēti, jo Tematiskā plānojuma Rīcības plānā un priekšlikumos izvirzītās aktivitātes tiks īstenotas pakāpeniski, atkarībā no pieejamā finansējuma, tehniskajām iespējām un sabiedrības vēlmēm un vajadzībām. Savukārt, neieviešot Tematisko plānojumu, Valmieras pilsētā transporta infrastruktūra tiktu sakārtota, organizēta un attīstīta esošo valsts, reģiona, pilsētas plānošanas dokumentu

un spēkā esošās likumdošanas ietvaros, kas var veicināt savstarpēji nesaistītāku transporta sistēmas attīstību pilsētā, neņemot vērā un nesasaistot dažādas transporta jomas un mērķgrupas, kas kopumā varētu ietekmēt Valmieras pilsētvides attīstību ilgtermiņā. Pēc būtības šāda pieeja drīzāk atbilst Noteikumu Nr.157 8.3.punkta prasībai novērtēt esošo vides stāvokli un tā attīstību, ja plānošanas dokuments netiek īstenots, nevis plānošanas alternatīvas novērtējums, kādu paredz Novērtējuma likuma 1.panta 7)punkts.

1.3.4. Vides pārskatā sniegts skaidrojums: *“Vairāku alternatīvu scenāriji nav paredzēti, jo Tematiskā plānojuma Rīcības plānā un priekšlikumos izvirzītās aktivitātes tiks īstenotas pakāpeniski, atkarībā no pieejamā finansējuma, tehniskajām iespējām un sabiedrības vēlmēm un vajadzībām.”* Tā kā Vides pārskatā kā vienīgā alternatīva apskatīta “0” alternatīva, tad arī Vides pārskatā 5. nodaļā, kur ietverts Tematiskā plānojuma un tā iespējamo alternatīvu īstenošanas būtiskās ietekmes uz vidi novērtējums, netiek salīdzināti iespējamie attīstības scenāriji atbilstoši Noteikumos Nr.157 8.7.punktā noteiktajām prasībām, vienlaicīgi Vides pārskata 11.pielikumā Tematiskajā plānojumā ietvertajām rīcībām un to sagaidāmajiem rezultātiem sniegts ietekmes uz vidi vērtējums atbilstoši tiešai, netiešai, īstermiņa, ilglaicīgai pozitīvai vai negatīvai ietekmei, kā arī norādīta mijiedarbība ar citām rīcībām.

1.4. Ņemot vērā iepriekš minēto, Birojam saistībā ar plānotajiem attīstības virzieniem un to uzdevumiem ir šādas būtiskas piebildes:

1.4.1. Izsvēris, vai iepriekš konstatētais būtu pamats nodot Vides pārskatu pārstrādāt, Birojs ņem vērā Izstrādātājas sniegto skaidrojumu, ka Tematiskā plānojuma Rīcības plānā un priekšlikumos izvirzītās aktivitātes tiks īstenotas pakāpeniski, atkarībā no pieejamā finansējuma, tehniskajām iespējām un sabiedrības vēlmēm un vajadzībām, tādējādi šobrīd netiek izskatīti dažādi attīstības scenāriji. Vienlaicīgi tas apstāklis, ka Tematiskais plānojums tiek izstrādāts ar mērķi izvērtēt esošo Valmieras pilsētas transporta infrastruktūru, identificēt problēmas, izstrādāt iespējamo attīstības koncepciju, izvirzot un definējot sasniedzamos mērķus, kā arī uzdevumus mērķu sasniegšanai, neparedzot detalizēti aprakstītas nozīmīgas un konkrētas būtiskas vides ietekmes radošas aktivitātes transporta infrastruktūras attīstībai, ir iemesls, kādēļ Birojs neuzskata, ka tas šoreiz būtu saprātīgi uzdot Vides pārskatu būtiski uzlabot, ietverot tajā alternatīvu izvērtējumu. SIVN pēc būtības ir nepieciešams tikai tādiem plānošanas dokumentiem, kas paredz priekšnoteikumus darbībām ar būtisku ietekmi uz vidi īstenošanai. Šādi priekšnoteikumi tiek iestrādāti arī vietēja līmeņa nozaru politikas attīstības plānošanas dokumentos, tomēr konkrētajā gadījumā Tematiskā plānojuma Rīcības plāns priekšnoteikumus darbību ar būtisku ietekmi īstenošanai neparedz, infrastruktūras attīstības uzdevumi tiek apskatīti vispārīgi, detalizēti nesaistot tos ar konkrētu teritoriju.

1.4.2. Līdz ar to Birojam nav pamata Vides pārskatu nodot pārstrādāt, jo Tematiskā plānojuma galvenais uzstādījums *izvērtēt esošo Valmieras pilsētas transporta infrastruktūru, identificēt problēmas un izstrādāt iespējamo attīstības koncepciju* ir veikts, savukārt par attiecīga Tematiskā plānojuma saturu Vides pārskatā nevar būt būtiski savādāks vērtējums. Neskatoties uz to, ka Vides pārskatā netiek izvērtētas iespējamās alternatīvas (skatīt šā atzinuma 1.3.4.sadaļu), bet, ņemot vērā to, ka Vides pārskatā izraudzītie risinājumi būtiski negatīvi neietekmē cilvēku veselību un vidi, sabiedrības informēšana un vides pārskata apspriešana un komentāru izvērtēšana notikusi Ministru kabineta noteiktajā kārtībā, Birojs izdod šo atzinumu, vienlaicīgi, izprotot to, ka Tematiskā plānojuma mērķi un atbilstoši arī Vides pārskatā ietvertais vērtējums bijis iemesls arī tam, ka Tematiskā plānojuma un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas laikā saņemts arī divu fizisko personu kritisks vērtējums, aicinot paplašināt arī pašu plānošanas dokumentu.

2. Esošais vides stāvoklis, jo īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

2.1. Vides pārskats izstrādāts, ņemot vērā elektroniski pieejamos informācijas avotus, datu bāzes, pētījumus, inventarizācijas aktus, dažādus publicētos materiālus, institūciju publiskos gada pārskatus, Valmieras pilsētas pašvaldības attīstības plānošanas un pašvaldības rīcībā esošos datus par vides stāvokli pilsētā, kā arī papildus noskaidroto vispārējo informāciju par Valmieras pilsētu, izmantojot VSIA “*Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*” (turpmāk – LVĢMC) u.c. institūciju rīcībā esošo informāciju:

2.1.1. Kā galvenais saistībā ar transportu vidi ietekmējošais aspekts Vides pārskatā ir raksturota atmosfēras gaisa kvalitāte, atzīmējot, ka nepārtraukta monitoringa stacija atmosfēras gaisa kvalitātes novērojumu veikšanai Valmieras pilsētā nav uzstādīta, bet transporta radītais piesārņojums ietekmē pilsētas gaisa kvalitāti autoceļu un dzelzceļa tuvumā. Pilsētā krustojas trīs reģionālie autoceļi (iekļautas tranzītielas): P16 Valmiera – Matīši – Mazsalaca (Matīšu šoseja, Rīgas iela), P17 Valmiera – Rūjiena – Igaunijas robeža (Unguriņi) (Lāčplēša iela, Rīgas iela, Tērbatas iela) un P20 Valmiera – Cēsis – Drabeši (Cēsu iela). Satiksmes intensitāte Valmieras pilsētā tiek uzskatīta par atbilstošu ielu infrastruktūras caurlaides spējām, automašīnu rindu veidošanās tiek novērota rīta un vakara maksimumstundās pilsētas centrālajā daļā - Rīgas ielā pie centrālā apļa vai pie tuvējām neregulētajām gājēju pārejām. Pilsētas centru ievērojami atslogo Valmieras apvedceļš. Lai pilsētā samazinātu kaitīgos transporta izmešus, kā risinājums tiek piedāvāts aktualizēt velotransporta izmantošanu, atzīmējot, ka veloinfrastruktūra tiek attīstīta, veicot ielu pārbūvi, kur to atļauj ielu parametri, kopumā pilsētā veloinfrastruktūras garums ir 18,45 km. Pilsēta ir nozīmīgs attīstības centrs reģionā un tās nozīmīgu teritorijas daļu aizņem ražošanas teritorijas, kā rezultātā pilsētu šķērso ne tikai vieglais autotransports, bet arī kravu transports un dzelzceļa pārvadājumi, tādēļ Izstrādātājas ieskatā būtu nepieciešams pilsētā iespēju robežās veikt regulāru gaisa un trokšņa monitoringu;

2.1.2. Trokšņa ietekmei visvairāk pakļauti ir pilsētas iedzīvotāji, kuri dzīvo blakus intensīvākas satiksmes ielām un autoceļiem, kā arī dzelzceļa līniju tiešā tuvumā. Valmieras pilsētā dzelzceļa līnija atrodas pilsētas dienvidaustrumu daļā, pilsētas apvedceļš izbūvēts pie pilsētas robežas. Intensīvākā satiksme ir uz valsts galvenā autoceļa A3 un reģionālās nozīmes autoceļiem P20 un P17. Uz Valmieras apvedceļa diennakts vidējā satiksmes intensitāte pēdējos gados ir pieaugusi, kā arī pieaugusi kravas autotransporta intensitāte, savukārt uz reģionālās nozīmes autoceļiem un vietējās nozīmes autoceļiem pēdējos gados vērojama tendence, ka diennakts vidējā satiksmes intensitāte samazinās. Trokšņa emisiju modelēšana un mērījumi Valmieras pilsētā nav veikti (kas Valmieras pilsētā netiek paredzēti atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumiem *Nr.16 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”*), bet Izstrādātājas vērtējumā sistemātiska trokšņu mērījumu veikšana un kartēšana sniegtu pilnvērtīgāku informāciju par trokšņa ietekmi uz iedzīvotāju veselību un labklājību, izejot no šiem mērījumiem, varētu spriest par nepieciešamajiem rīcību risinājumiem, lai samazinātu trokšņa ietekmi uz iedzīvotāju dzīves vidi Valmieras pilsētā;

2.1.3. Vides pārskatā sniegta informācija par pilsētā esošo ūdensobjektu - Gauja (G215), atzīmējot, ka pilsētas ietekme uz upi ir ļoti būtiska, jo to ietekmē potenciāli piesārņotās un piesārņotās vietas, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izplūdes vietas un citi piesārņojuma avoti, bet Gaujas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plānā ekoloģiskā kvalitāte novērtēta kā vidēja un ķīmiskā kvalitāte pēc prioritāro vielu koncentrācijas ūdenī novērtēta kā laba. Valmieras pilsēta ietilpst pazemes ūdensobjekta D6 robežās un tā pazemes ūdeņu ķīmiskā kvalitāte un kvantitatīvais stāvoklis novērtēts kā labs. Vides pārskatā kā problēma virszemes un pazemes ūdeņu

kvalitātes mazināšanā ir atzīmēta autotransporta ietekme, noplūstot naftas un tās pārstrādes produktiem, kas var notikt avārijas, nelaimes gadījumu un nolaidības vai nevērīgas rīcības dēļ. Būtiskākā ietekme var veidoties, izplūstot difūzajam piesārņojumam uz auto maģistrālēm, pie dzelzceļa un degvielas uzpildes stacijām. Pilsētā ietekmi uz virszemes ūdensobjektiem atstāj arī nesankcionēta automašīnu mazgāšana ūdensobjektu krastos;

- 2.1.4. Valmieras pilsētas dienvidaustrumu daļā pie Gaujas ir teritorija ar 10% applūduma varbūtību (applūduma varbūtība vienu reizi 10 gados) un 1% applūduma varbūtība (applūduma varbūtība vienu reizi 100 gados);
- 2.1.5. Valmieras pilsētā lietus ūdeņi no ielām tiek galvenokārt novadīti blakus esošajos grāvjos, savukārt pilsētas vēsturiskajā centrā pēc satiksmes lokveida kustības rekonstrukcijas Rīgas ielā līdz A. Upīša ielai, Bastiona, Diakonāta, Garā, K.Baumaņa u.c. ielās lietus ūdeņu novadīšana tiek organizēta uz pilsētas attīrīšanas iekārtām, pilsētā izbūvētās lietus kanalizācijas tīkls veido 82,7 kilometrus. Lai gan lietus ūdeņu sistēmu stāvoklis pilsētā tiek raksturots kā apmierinošs, ir nepieciešams uzstādīt cieto atkritumu, smilšu un naftas produktu atdalītājus, lai pēc iespējas novadītu mazāk piesārņotus lietus ūdeņus vidē;
- 2.1.6. Lielākās rūpnieciskās apbūves teritorijas Valmieras pilsētā atrodas tās dienvidaustrumu daļā, rūpnieciskajai apbūvei (esošai un plānotai) kopumā ir paredzēti 299 ha, kas ir aptuveni 16% no pilsētas kopējās teritorijas. Avāriju riska objekti Valmieras pilsētā ir SIA "AGA", Valmieras Gaisa sadales rūpnīca, Cempu iela 9, (bīstamā viela skābeklis), AS "VALMIERAS STIKLA ŠĶIEDRA", Cempu iela 13, (propāns, skābeklis un citas uzliesmojošas vielas), SIA "EAST-WEST TRANSIT", naftas bāze, Mūrmuižas iela 15a, (naftas produkti) un SIA "LATVIJAS PROPĀNA GĀZE", Valmieras gāzes uzpildes stacija, Cempu iela 12, (propāns, butāns). Valmieras pilsētas teritorijā atrodas piecas piesārņotas teritorijas un 16 potenciāli piesārņotas teritorijas;
- 2.1.7. Valmieras pilsētā īpaši aizsargājamas dabas teritorijas/objekti ir ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis "*Valmieras stāvie krasti*" (10 - 15 m augsti un 80 m plati atsegumi, iespējams, augstākie un pilnīgākie Gaujas trešās virspalu terases atsegumi), kā arī 30 aizsargājami koki (dižkoki). Vides pārskatā sniegta informācija par pilsētā esošajām aizsargājamām dabas teritorijām, valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un pilsētas nozīmes kultūrvēsturiskiem objektiem, atzīmējot, ka Tematiskajā plānojumā nav paredzētas rīcības, kas veicinātu tiešas negatīvas darbības ietekmi uz dabas pieminekļa teritoriju, savukārt Tematiskajā plānojumā ir izteikts priekšlikums, ka veloinfrastruktūru nevajadzētu virzīt caur parkiem, kur prioritāri priekšroka ir gājējiem un var veidoties nevajadzīgas konfliktsituācijas;
- 2.1.8. Vides pārskatā skaidrots, ka Tematiskā plānojuma ietvaros Valmieras pilsētā tika veikts transporta infrastruktūras un satiksmes drošības esošā stāvokļa izvērtējums, iezīmētas aktuālās problēmas, noteikta attīstības vīzija, mērķi un uzdevumi to sasniegšanai, ņemot vērā dažādu transporta lietotāju grupu vajadzības, bet, neīstenojot Tematisko plānojumu, tiks ietekmēta pilsētas stratēģisko uzstādījumu realizēšana, ko Valmieras pilsētas pašvaldība plānojsi sasniegt tuvāko 7-10 gadu laikā, sasaistot satiksmes plānošanas jomā noteiktos mērķus ar citiem pašvaldības attīstības plānošanas dokumentiem (attīstības programma, teritorijas plānojums).

2.2. Sniedzot savu vērtējumu par šo Vides pārskata sadaļu, Birojam ir šādas piebildes:

- 2.2.1. Birojs atzīmē, ka attiecīgās sadaļas Vides pārskatā, apzinot esošo vides stāvokli, būtu vēlams iespējami fokusēti vērtēt kontekstā ar plānotajiem risinājumiem, tādējādi identificējot tās vides problēmas, kas būtu saistāmas ar konkrētā plānošanas

dokumenta īstenošanu un to, kā plānošanas dokuments tās pastiprina vai novērš. Piemēram, Vides pārskatā norādīts uz to, ka ražošanas teritorijas pārsvarā atrodas pilsētas dienvidaustrumu daļā, bet netiek skaidrots, vai šai teritorijai ir pietiekošs nodrošinājums ar transporta infrastruktūru, t.sk. nodrošinot kravas autotransporta optimālu plūsmu. Tāpat Birojs konstatē, ka plānošanas dokumenta 9.5. attēlā ir iezīmēta perspektīvā C3 kategorijas iela, kas savieno iepriekš minēto ražošanas teritoriju ar pilsētas ziemeļrietumu daļu, šķērsojot Gauju, tomēr Vides pārskatā par to nav sniegta informācija, t.sk., vai potenciālā tilta izbūve neskar Gaujas teritoriju, kas noteikta ar 10% applūduma varbūtību, kas tādējādi varētu aktualizēt plūdu apdraudējumu pavasara palos Gaujai pieguļošajā teritorijā, vai nav problēma ar krasta izskalošanas/stabilitātes jautājumiem vai kādiem citiem apstākļiem, papildus pievēršama uzmanība tieši Gaujas skalošanas vietā. Vienlaicīgi Vides pārskatā netiek raksturota un salīdzināta esošā un plānotā situācija ar iepriekš minētās ielas izbūvi, kas savienotu ražošanas teritoriju ar otru Gaujas upei esošo dzīvojamo zonu, paredzot pārvietoties tur arī kravas transportam, bet nav vērtēts, kādas problēmsituācijas šī iela risinātu, kā arī nav vērtēts, vai šādā gadījumā iedzīvotājiem dzīvojamā zonā neradīties diskomforts ar paaugstinātu trokšņa līmeni un gaisa piesārņojumu vai papildus arī bīstamo kravu plūsmu caur dzīvojamām teritorijām. Izstrādātāja gan izteikusi viedokli, ka būtu nepieciešams pilsētā iespēju robežās veikt regulāru gaisa un trokšņa monitoringu, savukārt Biroja ieskatā Vides pārskatā varētu būt norādītas šo monitoringu staciju potenciālās vietas vai vismaz periodisko mērījumu veikšanai piemērotākās vietas;

- 2.2.2. Tādēļ šobrīd Vides pārskatā ietvertais esošais situācijas apraksts tikai daļēji sasniedz SIVN mērķi, jo to nepapildina vērtējums, kā noskaidrotie apstākļi ietekmē vai ierobežo plānoto transporta infrastruktūras attīstību, vai arī - kā šie apstākļi liek meklēt risinājumus vides problēmu mazināšanai. SIVN uzdevums būtu analizēt vides informāciju saistībā ar konkrētām plānotajām izmaiņām un pamatot, kādi aktivitāšu veidi konkrētās teritorijās ir/nav pieļaujami un kādi būtu prioritāri rekomendējami.

3. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, tā īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums un izvēlēta risinājuma pamatojums

- 3.1. Tā kā plānošanas dokumentā nav ietverti konkrēti investīciju projekti, izvērtējot Tematisko plānojumu, Vides pārskatā tika analizēti tā rīcību un uzdevumu tiešo un netiešo ietekmju rezultāti, kuri skars pilsētvidi Valmierā;
- 3.2. No Vides pārskata izriet, ka Tematiskajā plānojumā netiek paredzētas negatīvas darbības un nozīmīgas rīcības, kuras tieši varētu ietekmēt neatgriezeniski plašākas teritorijas, vides stāvokli vai bioloģisko daudzveidību Valmieras pilsētā. Tematiskais plānojums lielākoties paredz rīcības, kuru ietvaros galvenokārt tiks veikti jau esošās transporta sistēmas uzlabošanas pasākumi, kas ietver dažādu transporta sistēmas jomu plānošanu un papildināšanu, kas galvenokārt atstās netiešu vai pat neitrālu ietekmi uz vides aspektiem. Vides pārskatā norādīts uz Rīcības virzieniem: *RV1. Satiksmes un transporta infrastruktūras plānošana*, *RV2. Satiksmes drošība un vadība* un *RV3. Satiksmes veidi un dalībnieki*, kur Tematiskajā plānojuma īstenošana būtu sagaidāma kā pozitīva ietekme uz vidi (gaisa kvalitāti, klimata pārmaiņām, troksni, dabas teritoriju, ūdeņiem, zemes dzīlēm, augsnes un grunts piesārņojumu un ainavu), savukārt kā negatīva/pozitīva ietekme ir sagaidāma ar Rīcības virziena *RV4. Satiksmes infrastruktūra* īstenošanu, kas saistīta ar infrastruktūras būvniecības un rekonstrukcijas darbiem;
- 3.3. Vides pārskatā līdzīgi arī atzīmēti Rīcības virzieni *RV1. Satiksmes un transporta infrastruktūras plānošana*, *RV2. Satiksmes drošība un vadība* un *RV3. Satiksmes veidi un dalībnieki* un to uzdevumi, kuri, īstenojot Tematisko plānojumu, galvenokārt sniegtu tiešu vai netiešu, īstermiņa un/vai ilgtermiņa pozitīvu ietekmi un vidi, bet kā negatīva īslaicīga

ietekme tiek atzīmēta plānotās infrastruktūras izveide būvdarbu laikā.

3.4. Par Vides problēmu un ietekmju vērtējumu Birojam ir sekojošas piebildes:

- 3.4.1. Birojs jau iepriekš šajā atzinumā (skat. šī atzinuma 1. un 2.nodaļu ar apakšpunktiem) ir izteicis viedokli par plānošanas dokumentu, tajā noteiktajiem mērķiem un uzdevumiem, kas tiek vērtēti arī Vides pārskatā. Birojs tāpat ir jau norādījis, ka atsevišķu nepilnību iemesls (t.sk. nepiedāvājot vairākas alternatīvas jeb attīstības scenārijus) izriet no paša plānošanas dokumenta izstrādes mērķa.
- 3.4.2. Vides pārskatā norādītas ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, kas galvenokārt kā īslaicīgas ietekmes saistītas ar plānotās infrastruktūras izveidi būvdarbu laikā, savukārt kā neatgriezeniskas sekas un problēma varētu būt saistītas ar bioloģiski vērtīgu koku bojāšanu, augsnes un ūdensobjektu piesārņošanu ar būvatkritumiem un naftas produktiem.
- 3.4.3. Savukārt Biroja vērtējumā aktuāls var būt pilsētas turpmākās attīstības scenārijs, kad paplašinātos dzīvojamā apbūve un intensificētos ražošana (iespējams, ietverot arī kravas transporta līdzekļu plūsmas palielināšanos), kā rezultātā būtiski būtu izvērtēt jau šajā plānošanas dokumentā un attiecīgi Vides pārskatā, kurā pilsētas teritorijā turpmākā dzīvojamās apbūves attīstība būtu vēlama un kurām nevēlama, lai nevajadzētu papildus meklēt risinājumus un ieviest pasākumus, lai iedzīvotājiem iespējami neradītu diskomforta situācijas ar transporta radīto trokšņu un gaisa piesārņojumu.
- 3.4.4. Tāpat velosatiksmes īpatsvara pieaugums un esošā nepietiekamā infrastruktūra, tās savstarpējas sasaistes trūkums (Tematiskajā plānojumā konstatētie pārrāvumi, savienojumu neesamība), pastāvošie risinājumi velosatiksmes plūsmas nenodalīšanai no autotransporta plūsmas u.c. jautājumi rada vides problēmu, kas ietekmē vidi (ne tikai dabas vidi, bet arī cilvēku un viņa veselību).
- 3.4.5. Kopumā secināms, ka Vides pārskatā ir noteiktas un vērtētas iespējamās ietekmes uz vidi atbilstoši plānošanas dokumenta paredzētajām rīcībām un uzdevumiem, bet ne autotransporta un velotransporta infrastruktūras turpmākajai attīstībai saistībā ar konkrētiem investīciju projektiem, jo tāds nav bijis plānošanas dokumenta mērķis. Līdz ar to arī daļa no vides aspektiem Vides pārskatā ir ievērtēti salīdzinoši vispārīgi, savukārt tādi vides aspekti kā troksnis un hidroģeoloģiskais stāvoklis nav vērtēti pietiekoši detalizēti atbilstoši plānošanas dokumentā aktualizētajām problēmām. Tādēļ Biroja vērtējumā nepieciešams iespēju robežās veikt Vides pārskata papildināšanu ar plānošanas dokumentā aktualizēto un šā atzinuma 3.4. sadaļā norādīto vides problēmu detalizētāku analīzi, sniedzot atbilstošus risinājumus.

4. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

Vides pārskatā secināts, ka Tematiskajā plānojumā paredzētajām aktivitātēm, kuru īstenošanas laikā ir paredzēti jebkāda veida būvdarbi un ir potenciāls radīt gan īslaicīgu, gan ilglaicīgu ietekmi uz vidi, svarīgi ievērot vides aizsardzības nosacījumus:

- 4.1. Attiecībā uz atmosfēras gaisa kvalitātes un klimata pārmaiņu risinājumiem: veicot transporta plūsmas optimizēšanu, izveidojot jaunus sabiedriskā transporta koridorus, veicot pavasarī ielu tīrīšanu, nodrošinot pasākumus, kas samazina putekļu emisijas no būvdarbos iesaistīto transportlīdzekļu kustības, veicinot tīrākas enerģijas izmantošanu autotransportā ne tikai pasažieru transportlīdzekļiem, bet arī sabiedriskajam transportam un kravu pārvadājumiem, kā arī veicinot pēc iespējas videi draudzīgāka seguma materiāla ieklāšanu ielās, ietvēs, veloceļos u. c.;
- 4.2. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai kā risinājumi ir ieteikti: ievērot spēkā esošos normatīvos aktus, projektēšanas un būvniecības laikā ievērot videi draudzīgus principus (pēc

iespējas novērst koku bojāšanu, teritorijās, kur atrodas nozīmīgas putnu ligzdošanas vietas, veikt būvdarbus ārpus putnu ligzdošanas laika, atjaunot virszemes zemsedzi u. c.), tāpat, veicot transporta infrastruktūras vai rekonstrukcijas darbus, nodrošinot koku pastāvēšanai labvēlīgus apstākļus, plānojot un izbūvējot jaunu ielu apgaismojumu pēc iespējas izvēloties apgaismes ķermeņus, kas neizstaro gaismu virzienā uz augšu, tādējādi traucējot naktī lidojošiem putniem, vienlaicīgi, īstenojot transporta risinājumus, kas var ietekmēt aizsargājamās dabas vērtības, tos veikt sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi;

4.3. Ūdens kvalitātes nodrošināšanai - īstenot pasākumus, kuri būvdarbu laikā nepieļauj ūdensobjektu piesārņošanu ar būvniecības materiāliem un naftas produktiem, būvmateriālus un būvdarbu tehniku neizvietojot tiešā ūdensobjektu tuvumā, kā arī veicināt lietus ūdeņu novadīšanas un attīrīšanas sistēmu izbūvi pilsētā uz ielām un ceļiem;

4.4. Lai mazinātu trokšņa līmeni no plānotās transporta infrastruktūras attīstības dzīvojamās un sabieriskās apbūves teritorijās, ieteikta apstādījumu un prettrokšņa sienas izveide;

4.5. Ainavas saglabāšanai ieteikts paredzēt kompensējošos pasākumus, t.sk. ielu stādījumu atjaunošanu vai veidošanu no jauna un dižstādu izmantošanu;

4.6. **Sniedzot savu vērtējumu par šo Vides pārskata sadaļu, Birojam ir šādas piebildes:**

Birojs vērš uzmanību tam, ka tālākā transporta infrastruktūras attīstībā, plānojot konkrētu infrastruktūras objektu izveidi, t. sk. jauna ceļa izbūvi, pirms to uzsākšanas ir jāizvērtē, vai plānotās darbības neatbilst Novērtējuma likuma 2.pielikumā noteiktajam, kam attiecināms ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums, kā arī - vai šāds novērtējums ir jau veikts konkrētajai darbībai un vai nav plānotas būtiskas izmaiņas salīdzinoši ar iepriekš novērtēto. Vienlaicīgi Birojs pozitīvi novērtē pašvaldības ieguldīto darbu, risinot jautājumus par Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras turpmāko attīstību.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Likumā „*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” noteikti kompensējošie pasākumi tiek paredzēti gadījumos, kad plānošanas dokumenta īstenošana var negatīvi ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) vai Latvijā sastopamās Eiropas Savienības prioritārās sugas vai biotopus šajās teritorijās. Tematiskā plānojuma ietvaros nav plānoti pasākumi, kuru ietvaros plānota negatīva ietekme uz šādām teritorijām. Līdz ar to videi nodarīto kaitējumu kompensēšanas pasākumi Tematiskajā plānojumā nav paredzēti.

6. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Īsrenojot Tematisko plānojumu un tā ietvaros izstrādāto Rīcības plānu, netiek paredzēta nozīmīga pārrobežu ietekme. Netieša ietekme var veidoties no transporta avārijām, kad naftas produktu vai kravu saturs var nonākt ūdenstecēs un Gaujā, tādējādi piesārņojumam nonākot Baltijas jūras piekrastē esošajās valstīs.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Vides pārskatā monitoringa ziņojuma izstrādei norādītas šāda jomas un atbilstoši vides indikatoru veidi:

- 1) Transporta infrastruktūras attīstība (ceļu un ielu segumu stāvoklis (% no kopējā garuma), velociņu garums (km), lietus ūdeņu novadīšanas un attīrīšanas sistēmas pie ceļiem un ielām (garums/km), satiksmes mīrināšanas pasākumi (projektu skaits), ielu apzaļumošanas pasākumi (koku, krūmu stādījumi, vides u.c. objektu skaits), prettrokšņa pasākumi (projektu skaits) un satiksmes negadījumos cietušo un bojāgājušo skaits);
- 2) Virszemes ūdeņu kvalitāte (ūdensobjektu ekoloģiskā un ķīmiskā kvalitāte (LVĢMC dati), savākto un attīrīto lietus ūdeņu daudzums (LVĢMC dati));

- 3) Atkritumu apsaimniekošana (atkritumu apsaimniekošanas sistēmas uzlabošana pilsētā, t.sk. atkritumu urnas pilsētā pie pieturvietām, ielām, veloseliņiem, autostāvietām u. c. (Valmieras pilsētas pašvaldības dati un SIA “ZAAO” dati (pilsētas atkritumu apsaimniekotāja dati));
- 4) Aizsargājamās dabas teritorijas (īpaši aizsargājamo biotopu platības un kvalitāte, īpaši aizsargājamo sugu atradņu skaits un stāvoklis (Valmieras pilsētas pašvaldība sadarbībā ar sugu un biotopu ekspertiem));
- 5) Troksnis (iedzīvotāju iesniegumi un ziņojumi par transporta radīto troksni (pašvaldības dati, vides institūciju dati, u. c.), veiktie transporta trokšņa un intensitātes mērījumi (pašvaldības un citu iestāžu dati));
- 6) Gaisa piesārņojums (reģistrētā autotransporta skaits, t. sk. elektrotransporta (CSDD dati), elektromobiļu uzlādes staciju skaits (CSDD dati), veiktie transporta plūsmu optimizēšanas pasākumi un ielu uzturēšanas pasākumi putekļu samazināšanai (ielu uzkopšana pēc ziemas sezonas, grants seguma ielu uzturēšana vasaras periodā, u. c. pasākumi (pašvaldības dati)).

Analizējot konkrētā Tematiskā plānojuma izstrādes mērķi un tā izstrādes uzdevumus, kuru laikā ir apzinātas ar plānotās transporta infrastruktūras attīstību potenciālās vides problēmas, Biroja vērtējumā aktuālāku un būtiski nozīmīgāku informāciju monitoringa ziņojuma izstrādē varētu iegūt, veicot pilsētā regulāru gaisa piesārņojuma un trokšņa monitoringu, ko akcentējusi arī Izstrādātāja, ņemot vērā gan pilsētas turpmāko attīstību, kā arī to, ka tās nozīmīgu teritorijas daļu aizņem ražošanas teritorijas, tādējādi pilsētu šķērso ne tikai vieglais un sabiedriskais autotransports, bet arī kravu transports un tiek veikti dzelzceļa pārvadājumi, kā rezultātā pilsētas iedzīvotājus visvairāk ietekmējošie vides aspekti ir troksnis un gaisa piesārņojums.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Attīstības plāna un Vides pārskata sagatavošanas ietvaros sabiedrībai (iedzīvotājiem, sabiedriskajām organizācijām un institūcijām u.c.) ir bijusi iespēja izteikt savu viedokli sabiedriskās apspriešanas laikā. Vides pārskatā aprakstīta Tematiskā plānojuma un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaita.

Publiskās apspriešanas termiņš bija noteikts no 2018. gada 15. oktobra līdz 2018. gada 13. novembrim. Ar izstrādāto tematiskā plānojuma “Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija” 1. redakciju un Vides pārskata projektu varēja iepazīties: izdrukas formātā Valmieras pašvaldības ēkas foajē Lāčplēša ielā 2, Valmierā, savukārt elektroniskā formā: Valmieras pašvaldības tīmekļa vietnē www.valmiera.lv sadaļā “Attīstība” – “Teritorijas plānošana” – “Tematiskie plānojumi” un valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā <https://geolatvija.lv>.

Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas laikā saņemti atzinumi un komentāri no Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas, Vidzemes plānošanas reģiona, Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes, Dabas aizsardzības pārvaldes un Veselības inspekcijas. Publiskās apspriešanas laikā saņemti arī priekšlikumi un iebildumi no divām fiziskām personām SIA “VTU Valmiera” un Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu fakultātes Vides zinātnes nodaļas, Vides un ilgtspējības pārvaldības pētniecības grupas speciālistiem Dr.geogr. Jāņa Kauliņa un M.vid.zin. Zandas Krūkles. Saņemtie atzinumi, iebildumi un komentāri apkopoti Vides pārskata pielikumā “Ziņojums par publiskās apspriešanas rezultātiem tematiskajam plānojumam “Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija” un tā Vides pārskata projektam”.

Izvērtētā dokumentācija:

Tematiskais plānojums "*Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija*" un tā Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Likuma "*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*" V¹ nodaļa;
2. Aizsargjoslu likums;
3. Likuma "*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*" IV nodaļa;
4. Sugu un biotopu aizsardzības likuma 7., 7.¹, 8.pants;
5. Ūdens apsaimniekošanas likuma 12.pants;
6. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5.pants;
7. Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 "*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*" III, IV, V, VI, VII, VIII daļa;
8. Ministru kabineta 2014.gada 14.oktobra noteikumi Nr.628 "*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*";
9. Ministru kabineta 2002.gada 12.marta noteikumi Nr.118 "*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*";
10. Ministru kabineta 2010.gada 16.marta noteikumu Nr.264 "*Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi*" 8. nodaļa;
11. Ministru kabineta 2011.gada 31.maija noteikumu Nr.418 "*Noteikumi par riska ūdensobjektiem*" 1., 2.pielikums;
12. Ministru kabineta 2014. gada 24. janvāra noteikumi Nr.16 „*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*”.

Biroja viedoklis:

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23.pieci prim panta 6.un 7.daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

- 1. Tematiskā plānojuma "*Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija*" Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tomēr atbilstoši šajā atzinumā norādītajam tajā veicami papildinājumi.**
- 2. Sabiedrības informēšana un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana veikta Ministru kabineta 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” V nodaļā noteiktajā kārtībā.**
- 3. Īstenojot tematisko plānojumu "*Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija*", atsevišķām darbībām saistībā ar transporta infrastruktūras izveidi, piemēram – jaunu ceļu izveidei, atbilstoši likumam „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” iespējams jāveic sākotnējais izvērtējums un/vai ietekmes uz vidi novērtējums, ja tā darbības apjoms pārsniegs likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” noteiktos robežlielumus vai ietekmes uz vidi novērtējums tiktu piemērots sākotnējā izvērtējuma rezultātā.**
- 4. Lai konstatētu tematiskā plānojuma "*Valmieras pilsētas transporta infrastruktūras attīstības koncepcija*" īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Valmieras pilsētas pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, tos salāgojot ar Valmieras pilsētas teritorijas plānojuma monitoringa ziņojumu, vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2026. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Vides pārraudzības valsts birojā.**

Valmieras pilsētas pašvaldībai jā sagatavo informatīvais ziņojums par plānošanas dokumentu un paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu atbilstoši Ministru kabineta 2004.gada

23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” VII nodaļā „Sabiedrības informēšana pēc plānošanas dokumenta pieņemšanas” noteiktajam.

Biroja direktors

(paraksts*)

A.Lukševics

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu